

Posledný, tretí blok otvorila Mária Žiláková (Budapešť) pozdravným listom z Katedry slovanských filológií Univerzity Eötvösa Loránda v Budapešti. Pokračovala svojím vystúpením nazvaným *Legenda a skutočnosť* o pôsobení Jána Števčeka na vysokých školách v Maďarsku. Priam detektívnym spôsobom popísala fakty spojené s pedagogickou činnosťou Jána Števčeka v Maďarsku. Ján Zambor (Bratislava) v príspevku *Albínove Baginove* Priestory textu analyzoval toto významné dielo Albína Bagina s dôrazom na jeho interpretačnú literárnovednú metódu. Záverečné príspevky (Mária Kusá: *Rusistické aspirácie* či „úlety“?; Lucyna Spirka: *Literárnovedná slovakistika* na Sliezskej univerzite v Katoviciach a Mária Valentová: *Portrét ako literárnovedný žáner*) dokresľovali tematickú pestrosť spojenú s osemdesiatimi rokmi existencie literárnovednej slovakistiky na FFUK.

Po každom bloku príspevkov sa diskusia stala priestorom na bezprostredne živé, ale i odborne podnetné reakcie na prednesené referáty. Príspevky jazykovednej časti sympózia budú postupne publikované v časopise *Slovenská reč*, z literárnovedných príspevkov sa pripravuje osobitný zborník.

Zuzana Kákošová

Slovenská a česká literatúra deväťdesiatych rokov 20. storočia. Luhačovice 12. – 14. 6. 2002

V dňoch 12. – 14. júna 2002 sa v Luhačovicach uskutočnila konferencia s názvom *Slovenská a česká literatúra 90-tych rokov 20. storočia*. Jej primárnym cieľom bolo prostredníctvom interpretačného čítania vybraných diel domácej produkcie načrtnúť kontúry vývinu národných literatúr v poslednom desaťročí 20. storočia. Garantom zaujímavosti a efektívnosti pracovného stretnutia bola jeho koncepcia. Po-

merne široké rámcové vymedzenie poskytlo dostatok priestoru na diskusiu, ktorá viedla k odhaľovaniu mnohých paralel vo vývine a súčasnom stave literatúry a literárnej vedy v Čechách a na Slovensku.

Vlastnému podujatiu predchádzal výber prozaického, básnického a literárnovedného diela. Tie boli následne zaslané druhej strane. Explicitne zdôrazňované kritérium výberu predstavovala reprezentatívnosť diela v zmysle schopnosti v dostatočnej miere reflektovať dané obdobie a literárny druh. Ako sa neskôr ukázalo, rozkolísanosť chápania tejto požiadavky viedla nielen ku komplikáciám pri výbere konkrétneho diela, ale ako tendencia obraňovať a vysvetľovať sa prejavila aj v charaktere referátov a diskusných príspevkov. Rôznorodosť názorov na reprezentatívnosť možno hodnotiť ako pozitívnu determinantu výberu. Dôsledkom boli dvojice odlišných diel (P. Pišťanek: *Mladý Dôňč*; M. Urban: *Sedmikostelí*; J. Ondruš: *Prehľadanie vlasu*; I. M. Jirous: *Magorova vanitas*; P. Zajac: *Pulzovanie literatúry*; D. Hodrová: *Na okraji chaosu*). Na ich pozadí jasne vystupovali do popredia styčné body problémových okruhov (komplikovanosť literárneho vývinu, vyrovnávanie sa s dedičstvom predošlého obdobia, prevrstvovanie literárnych smerov, nostalgia v literatúre, školská prax, hľadanie nového tvaru, špecifické problémy zobrazovania, formy a i.).

Koncepcii podujatia zodpovedalo jeho rozdelenie do sekcií (prozaická, literárnovedná, poetická). Každú sekciu otvoril úvodný referát zabezpečovaný stranou, ktorá dielo vybrala. Cieľom bolo priblížiť ho v kontexte domácej literatúry, personálnej bibliografie autora a podľa potreby poskytnúť profil autora. Po vlastných interpretačných referátoch nasledovala diskusia, ktorú podnetne viedol T. Kubíček. V sekcii prózy mal úvodné slovo k *Sedmikostelí* M. Urbana P. Janáček, referovali V. Barborík, D. Kršáková a A. Žilková. *Mladého Dôňča* P. Pišťanka uviedol V. Pisár, referovali T. Kubíček, E. Formánková, M. Pi-

lať. V literárnovednej sekcii knihu P. Zajaca a jeho Pulzovanie literatúry predstavila I. Malec, referovali O. Sládek a A. Jedličková. Na okraji chaosu D. Hodrovej obsažne priblížila A. Jedličková, referovali P. Matejovič a E. Brtáňová. V sekcii poézie mal úvodné slovo ku knihe J. M. Jirousa Magorova vanitas M. Pilař, referovali J. Pácalová, M. Habaj. Prehľadanie vlasu J. Ondruša predstavila J. Pácalová, referovali M. Jareš, P. Lyčka a V. Skalická.

Rôznorodé metodologické uchopenie textov bolo podmienené širokým rámcovým vymedzením predmetu konferencie (interpretáčn é čítanie). Použité prístupy odrážali popri odbornom zameraní referujúcich aj ich osobné záujmy. Āeskí kolegovia, literárni teoretici, analyzovali texty prevažne prostredníctvom literárnoteoretických kategórií, menej sa zaoberali vlastnou interpretáciou. Z metodologického hľadiska bol zaujímavý príspevok literárnej historičky E. Brtáňovej, ktorá predmet referátu (Na okraji chaosu) poňala netradične komparáciou s poetikami v staršej slovenskej literatúre.

Ako obzvlášť aktuálna vystupovala do popredia otázka hodnoty, resp. relatívnosti hodnoty daného diela v kvalitatívne odlišných kontextoch (v celej tvorbe autora – v istom tvorivom období, vzhľadom na reprezentovaný smer – vzhľadom na iné smery, v danom období – z hľadiska literárneho vývinu, význam konkrétneho diela pre národnú literatúru – alibizmus diela v kontexte iných diel autora, národný kontext – nadnárodný kontext atď.). S kategóriou hodnoty úzko súviseli opozície aktuálnosť – anachronizmus, dočasnosť – univerzálnosť, uzavretosť – otvorenosť diela, ktoré aktuálne ilustrovali vybrané diela v rámci jednej sekcie. Napríklad v sekcii poézie bola Jirousova zbierka reflektovaná ako prototyp uzavretej poézie, percepčne a interpretačne determinovanej znalosťou sociálno-kultúrneho kontextu (M. Pilař, M. Habaj), kým Ondrušova lyrika vyniká nadčasovosťou a silným existenciálnym nábojom (V. Skalická, P. Lyč-

ka). Uvažovanie o interpretačných úskaliach Jirousovej poézie viedlo okrem iného k poukázaniu na odlišné vývinové tendencie lyriky v národných literatúrach. Āeskí kolegovia ponúkli dielo reprezentujúce underground ako fenomén, ktorý v našej literatúre absentuje. M. Jareš v tejto súvislosti upozornil na špecifikum slovenskej literatúry, ktorým je poézia ovplyvnená kyberkultúrou.

Konfrontácia výberu literárnovedného diela odhalila rôznorodý prístup k oceňovaniu výsledkov práce v oblasti literárnej teórie. Na základe odlišného hodnotového potenciálu vybraných prác zúčastnení zdôraznili nutnosť reflektovať hodnotu diela z hľadiska jeho dobového prínosu. Príkladom je Zajacova práca, ktorej význam spočíva vo vnášaní nastupujúcich, v domácom kontexte (v súvislosti s Tvorivosťou literatúry v polovici osemdesiatych, v súvislosti s interpretovaným dielom na konci osemdesiatych a prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov) neznámych diskurzov, postupov a smerov do literárnej vedy (P. Matejovič, V. Barborík). Odlišné východisko hodnotenia predstavuje monumentálne dielo Hodrovej a kolektívu, ktoré v druhej polovici deväťdesiatych rokov na pozadí množstva publikovaných prác domácich autorov reprezentuje stav vedy v Āechách (A. Jedličková, P. Janáček).

Styčnými bodmi diskusií boli predovšetkým osobnosť autora (vzťah osobnosti autora k interpretácii a hodnoteniu jeho tvorby), problematika nostalgie v literatúre a umení všeobecne (odraz v diele P. Pišťanka) a otázka vyrovnávania sa s dedičstvom predošlého obdobia (sedemdesiate roky – český underground, osemdesiate roky – tvár slovenskej literárnej teórie). Všetky tri oblasti sa podstatne podpísali na podobe literatúry a literárnej vedy posledného desaťročia.

Vzhľadom na šírku sledovanej problematiky danú tematickou a druhovou rôznorodosťou vybraných diel možno hovoriť iba o dotyku s literatúrou, „výberovom čítaní“. Avšak vďaka

osobnejšiemu tónu, v ktorom sa podujatie nieslo, splnilo okrem pracovných očakávaní aj spoločenské. Pre obe zúčastnené strany (Ústav pro českou literaturu AV ČR, Ústav slovenskej literatúry SAV) predstavovalo pokus o znovo-

živenie ešte pred desaťročím pretrvávajúcej tradície čulých pracovných kontaktov slovenských a českých literárnych vedcov.

Jana Pácalová